

ARALIK MECLİS KONUŞMA METNİ

25 ARALIK 2019

Sayın Başkan, Değerli Meclis üyeleri, Odamızın Aralık ayı olağan Meclis toplantısına hoş geldiniz diyor, hepinizi şahsım ve yönetim kurulu adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli Meclis Üyeleri

2018 yılının ikinci yarısında kur şoku ile başlayan ekonomik aktivitelerdeki bozulma ve sonrasında uygulamaya konulan dengelenme politikaları, 2019 yılı için bir düzeltme yılı olarak okunabilir. Ülkemizde 2019 yılı içerisinde ekonomik belirsizliklerin, dışarıda ise jeopolitik risklerin arttığı bir yıl oldu.

Türkiye ekonomisi 2020 yılına zorlu koşullar içerisinde adım atmaktadır. Bu koşulları, 2018 yılından beri küresel ekonomik faaliyeti baskılamakta olan ticaret ve kur savaşları başta olmak üzere, bir dizi olumsuz konjonktürel etki ile yüksek işsizlik oranları, kronik dış ticaret açıkları ve yüksek düzeydeki dış borçların başı çektiği yapısal problemler belirlemektedir.

Küresel ticaret savaşları, bir yandan ithal girdi maliyetlerini artırmakta, diğer yandan ihracat maliyetlerini yükseltmektedir. Tarife artışlarının etkilediği ürünlerin/sektörlerin kapsamının genişlemesi halinde, Türkiye'nin dış ticaret göstergelerinin tarife artışlarına bağlı olarak korozyona uğraması olasılık dâhilindedir.

2019 üçüncü çeyreği ile birlikte ekonomimiz yeniden pozitif büyüme trendine girdi ancak büyümenin dinamiklerinin ne olduğu ve ne olması gerektiği iyi irdelenmelidir.

Özellikle kamu bankaları marifetiyle oluşan kredi genişlemesi, hane halkı tüketimini arttırsa da büyüme üzerindeki etki kamu harcamaları kaynaklı. Kredi genişlemesine bağlı olarak ortaya çıkan bu büyümenin, kur şoku öncesi ekonomik kırılmalara neden olacak bir büyüme tercihi olduğu unutulmamalıdır.

Özellikle kredi genişlemesi ile verimliliği arttırmadan tüketim ve ithalata dayalı bir büyüme stratejisi, fiyat istikrarının yeniden bozulmasına, ekonominin istihdam yaratma kapasitesinin düşmesine ve cari fazlanın yeniden cari açığa dönüşmesine neden olabileceği unutulmamalıdır.

Kalıcı bir büyüme ve büyümede toparlanma için gayri safi sabit sermaye oluşumunun yani yatırımların pozitif dönmeye başlamesi gerekmektedir. 5 çeyrektir ekonomi aktörlerimiz yeni yatırım, genişleme yatırımı, modernizasyon yatırımı yapma isteği içinde değildir.

Yatırımların daraldığı bir ortamda istihdam artışı ve işsizliği azaltmak zorlaşmaktadır. Sürdürülebilir bir enflasyon, istikrarlı bir faiz ve kur düzeyi ile birlikte ekonomimize olan güvenin tesis edileceğine ve yatırımcılarımızın yeniden yatırım fırsatlarını değerlendirmeye alacaklarına inanıyorum.

Sağlıklı bir büyüme; üretim, verimlilik, dijitalleşme ve kalifiye iş gücünün artışı ile ortaya çıkacaktır.

2019 yılının sonuna geldiğimiz bu günlerde, Türkiye ekonomisine ilişkin en dikkat çekici gelişmelerden biri, Haziran 2019'dan beri cari işlemler hesabının pozitif bakiye veriyor olmasıdır.

Türkiye 1947 yılından beri her yıl dış ticaret açığı vermiştir ve en büyük bileşeni dış ticaret açığı olan cari işlemler açığı, Türkiye'nin kronik bir problemi olmuştur.

Üretimin ve dolayısıyla ihracatın ithalata bağımlılığı nedeniyle kronikleşmiş olan yüksek dış ticaret açıkları ve buna bağlı olarak bozulan cari işlemler göstergeleri, ülkemizde genellikle daralma ve kriz dönemlerinde iyileşme göstermektedir.

Dolayısıyla Merkez Bankası'nın tahminlerine göre Türkiye'nin 2019 yılsonu itibariyle pozitif büyüme sağlanacağını düşündüğümüz bir yılda cari fazla verecek olması, oldukça kayda değer bir durumdur.

Hedef olarak seçilen, cari açık vermeden ihracata dayalı bir büyüme stratejisi bu koşullarda zor gözükmemektedir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Enflasyon göstergeleri incelendiğinde, yıllık değişim bazında 2019 yılının Ekim ayında %1,70'e kadar gerileyen Yİ-ÜFE'nin Kasım'da yeniden yükselme eğilimine girerek %4,26'ya çıktığı görülmektedir.

Öte yandan 2018'in Eylül ayında %46,15'e kadar yükselen Yİ-ÜFE'nin kısa bir zaman diliminde önemli ölçüde düşmesi olumlu bir gelişmedir

Benzer şekilde, 2018'in ikinci yarısında %25,24'e kadar yükselen TÜFE'nin kısa bir zaman diliminde 2019 yılının Ekim ayında %8,55'e kadar gerilediği görülmektedir. Ancak TÜFE Kasım ayında yükselerek yeniden iki haneli sayılara ulaşmıştır (%10,56).

Türkiye'nin enflasyon göstergelerinin küresel ortalamaların oldukça üzerinde olması (gelişmiş ülkelerin ortalaması < %2, gelişmekte olan ülkelerin ortalaması < %4), fiyat istikrarının sağlanmasında halen kat edilmesi gereken önemli bir mesafenin bulunduğu ortaya koymaktadır.

Gelecek dönem eğilimlerine ilişkin ipuçları sunan göstergelerin çoğu 2018'in ikinci yarısına kıyasla olumlu bir görünüm sunmaktadır. Merkez Bankası ve TÜİK verilerine göre Kasım 2019 itibariyle reel kesim güven endeksi, yatırım harcaması eğilimi ve tüketici güven endeksi yükselme trendine girmiştir.

Benzer şekilde, 2018 yılının ikinci yarısında 100'ün altına düşen Merkez Bankası bileşik öncü göstergeler endeksi Ekim ayı itibariyle yeniden 100 düzeyini yakalamıştır. Bu durum, iktisadi faaliyetin uzun dönem eğilimine yeniden yaklaştığı biçiminde yorumlanabilir.

Tüm bu görece ılımlı verilere rağmen işsizlik Türkiye'nin en acil çözüm gerektiren ve en ağır yapısal iktisadi problemidir. 2019 yılının Eylül ayı itibariyle mevsim etkilerinden arındırılmış işsizlik oranı %13,8'ye, tarım dışı işsizlik oranı %16,5'e, genç işsizliği oranı ise %26,1'e yükselmiştir.

Bu oranlar, küresel ortalamaya (2019 tahmini %4,9), gelişmiş ülke oranlarına ve gelişmekte olan ülkelerin ortalamalarına kıyasla dramatik ölçüde yüksektir.

Özellikle genç işsizliğinin ulaştığı düzey, ekonomik ve sosyal duruma ilişkin en karamsar göstergelerden birini teşkil etmektedir.

İstihdam edilenlerin sektörlere göre dağılımına bakıldığında, tarımdaki ve sanayideki istihdam oranının azaldığı, hizmetlerin payının arttığı görülmektedir. Bu noktada, sanayi istihdamını önemli ölçüde artıracak acil politika uygulamalarının gerekliliğini vurgulamak yerinde olacaktır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Yılın sonuna yaklaşırken asgari ücret tespit komisyonu çalışmalarını tamamlamış ve bu hafta içinde gerçekleşecek son toplantıda da asgari ücret rakamlarını açıklamayı beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl tüm uyarılarımıza rağmen asgari ücrete yüksek oranda, yüzde 26'lık bir artış yapılmıştı. Tartışma sürecinde ben de biraz sert bir çıkışla "el kesesinden hovardalık yapmayın." diye uyarılmıştım. Asgari ücretlilere katkı yapmak istiyorsanız vergi almayın önerisinde de bulunmuştum.

Ama devletin bu gelirin tamamından vazgeçemeyeceği anlaşılıyor. Fakat ben burda yeni bir öneride daha bulunmak istiyorum. Ülkemizin en önemli sorunu işsizlik ama diğer yandan biz sanayide çalışacak nitelikli ya da niteliksiz eleman bulamıyoruz. Bunun sosyolojik olarak da incelenmesi gerektiğini hep ifade ettim.

Ülkemizin üretimden başka çaresi olmadığına göre bizim bizim sanayide çalışacak insanları teşvik etmemiz lazım. Önerim; sanayi siciline kayıtlı imalat sanayi işletmelerinde çalışanların asgari ücret seviyesindeki gelir vergisi, SGK primi çalışan payı ve işsizlik sigortası çalışan payını devlet almasın bu fark doğrudan çalışana ödensin. Böylece imalat sanayinde çalışanların aylık 730 lira civarında geliri artacak ve bu sektör işgücü için cazip hale gelecektir.

Burada işveren olarak bizim cebimize bir şey girmeyecektir. Ama çalışanın cebine girecek olan bu farkla, imalat sanayiine yönelim olacak, böylelikle çalışan niteliği artacak, üretim kalitesi ve verimlilik artışı ortaya çıkacaktır.

Bu önerimizi sizlerin vasıtasıyla kamuoyuyla paylaşmak istiyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

Bu uygulamaların her biri, ekonomiye bir ölçüde olumlu katkı sağlama potansiyeline sahip olmakla beraber, esas olarak, ulusal sanayinin güçlendirilmesi için topyekün bir hamle yapılması gerekmektedir.

Daha açık bir ifadeyle, sıcak para girişine dayalı ekonomik büyüme arayışları yerine, fiziki yatırım, üretim ve istihdam odaklı bir büyüme anlayışı merkeze alınmalıdır.

Bu çerçevede, finansal sektörü reel sektörü finanse etmeye yöneltecek para ve maliye politikalarının uygulanması hayati önem taşımaktadır.

Yurt içi tasarrufların yükseltilmesine yönelik uygulamalar ön plana çıkmalı ve ülkenin fiziki sermaye stokunu artıran, bir başka deyişle yeşil alan yatırımları niteliğindeki doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişini teşvik edecek uygulamalara ağırlık verilmelidir.

Ekonomide dinamizmin artırılması için küçük işletmeleri büyüme yolları aranması gerekir. Ülke olarak, uluslararası düzeyde rekabet edebilecek marka firmalar yaratmamız gerekiyor.

Maalesef ülkemizde firmaların küçük kalması cazip olarak görülüyor. Küçük kalmanın cazip olduğu bir ortamda şirketlerin büyümesini beklemek hata olur. Ne yazık ki ülkemizde reel sektör, yıllardır büyümeyi, 49 çalışanda kalmayı alışkanlık haline getirmiştir. Bizim KOBİcilikten artık kurtulmamız lazım.

Değerli Meclis Üyeleri,

Model Fabrika'dan zaman zaman bahsediyorum ve hepiniz artık çok iyi biliyorsunuz. Hatta çoğunuzun gidip gördüğünü biliyorum. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Ajansı (UNDP) ile birlikte kurduğumuz tam adı KOBİ Yetkinlik ve Dijital Dönüşüm Merkezi olan Model Fabrika KOBİ'lerimize verimlilik ve sanayide dijitalleşme konusunda uygulamalı eğitimler veren Türkiye'de örnek bir merkez olmuştur. Model Fabrikada bu yıl önce fragman eğitimleri gerçekleştirildi. Ardından da öğren-dönüş programına 8 firmamız katılım sağladı. 8 firma üzerinde yaptığımız çalışmanın ilk sonuçları ne kadar doğru bir yolda olduğumuzu bize gösterdi. 8 firma içinde hiçbir yeni yatırım ve yeni insan kaynağı olmaksızın, sadece üretim süreçlerini yeniden dizayn ederek yüzde 140 verimliliğe ulaşan firmalarımız olmuştur. Sanayicilerimiz bizim kendilerine gösterdiğimiz model fabrikadan hareketle kendisi için en verimli, en optimal modeli geliştirecektir. Amacımız sanayicilerimize yol gösterecek, esinlenebilecekleri üretim modelini bu model fabrikayla göstermektir. Bunu, teknolojik dönüşüm ve dijitalleşme ile desteklediğimizde dünya ile rekabette çok daha güçlü hale geleceğimiz açıktır. Bu açıdan "Yeni Bir Büyüme Hikâyesi" ile geleceğin birikiminden yeni bir düşünce inşa etmemiz gerekiyor. 2020 yılı ekonomi politikası, dışa bağımlılığın azaltılması üzerine odaklanmalıdır. Dışa bağımlılığın azaltılması, verimliliğin artması ile mümkün olacaktır. Verimlilik artışı; yaratıcı düşünmeyi teşvik eden, teknoloji çağına uyum sağlayabilecek yeni nesillerin yetiştirilmesi ve sanayide dijital dönüşümle sağlanacaktır. Gelecekte bilgi teknolojisi ve kullanımı, sanayileşme ve toplumsal dönüşümün katalizörü olacaktır.

Ülke ekonomisinin, mevcut olumsuz konjonktürü geride bırakıp, tekrar yüksek büyüme patikasına girebilmesi için; verimlilik, rekabet gücü ve ihracat artışına yönelik ekonomi politikaları revize edilerek, üreten katma değer yaratan bir ekonomi yapısına dönüşmesi gerekir.

Makroekonomik değişkenlerde dengelemenin sağlanmasında enflasyon ve cari açığındaki düşüşün sürdürülebilir olması önemlidir. Lakin 2020 sonrası güçlü bir büyüme ve dengelenmenin sağlanmasında, yapısal reformların uygulanabilirliği, uzun vadeli istikrar açısından oldukça önem arz edecektir.

Değerli Meclis Üyeleri,

Son bir konuyu daha hatırlatıp sözlerimi tamamlamak istiyorum. Bildiğiniz gibi bu Cuma günü Atatürk'ün Ankara'ya gelişinin 100. Yılı'nı kutlayacağız.

Atatürk'ün Samsun'a çıktığı andan itibaren oldukça sessiz yürütülen Kurtuluş Savaşı hazırlıkları, Ulu Önder'in 27 Aralık 1919 tarihinde Dikmen'de seğmenlerin, 'millet yolunda kanımızı akıtmaya geldik' andıyla karşılanmasıyla birlikte resmen başlamış ve Ankara Kurtuluş Savaşı'nın karargahı olmuştur.

Ankara'ya gelişinin 100. Yılında Ulu Önder Atatürk ve vatanseverlerin aldığı sorumluluk ve aynı ruhla Cumhuriyet'i ve onun değerlerini korumak ve daha da yukarı götürmek sorumluluğu ve bilinciyle çalışmak ve üretmek zorundayız. Ama bunun için kuruluş felsefesini ve yapmamız gerekenleri hiç unutmamalıyız. Neler yapmamız gerektiğini de biraz önce sizlere ifade ettim.

Atatürk'ün Ankara'ya gelişinin 100. Yılı'nı kutluyor, başta Ulu Önder ve silah arkadaşları olmak üzere tüm şehitlerimizi, gazilerimizi ve kahramanlarımızı saygı, minnet ve şükranla anıyoruz.

Sözlerime burada son verirken hepinizin yeni yılını kutluyor, yeni yılın sağlıklı, huzurlu ve bol kazançlı geçmesini diliyorum.